

Қазақстан Республикасы жедел медициналық жәрдем қызметінің 2024 жылдың 6 айына қызметін талдау

Жедел медициналық жәрдем қызметі (бұдан әрі – ЖМЖ) 21 дербес станциядан, 93 қалалық қосалқы станциядан және 230 аудандық бөлімшеден тұрады.

Облыстық / қалалық ЖМЖ станцияларында бір ауысымда **ЖМЖ 1 490 көшпелі бригадасы** жұмыс істейді, оның ішінде 267 (17,9%) мамандандырылған (дәрігерлік) және 1 223 (82,1%) фельдшерлік бригада. ЖМЖ станцияларының дәрігерлік және фельдшерлік бригадаларының арақатынасы **18/82** құрайды. Есепті кезеңнің қорытындысы бойынша ЖМЖ қалалық бөлімшелерінде 908 бригада, ауданда 582 бригада жұмыс істейді.

Республика бойынша жеделділіктің 4 санатындағы шақыруларға қызмет көрсету үшін **МСАК ұйымдары жанындағы ЖМЖ бөлімшелерінде 457 бригада жұмыс істейді**, оның ішінде қалалық бөлімшелерде 270 бригада, аудандық бөлімшелерде 18 бригада жұмыс істейді.

МСАК ұйымдары жанындағы ЖМЖ бөлімшелері бригадаларының саны

№	Өңірлер	МСАК ұйымдары жанындағы ЖМЖ
1	Абай обл.	11
2	Ақмола обл.	24
3	Ақтөбе обл.	36
4	Алматы обл.	39
5	Атырау обл.	11
6	ШҚО	23
7	Жамбыл обл.	31
8	Жетісу обл.	7
9	БҚО	22
10	Қарағанды обл.	34
11	Қостанай обл.	23
12	Қызыорда обл.	29
13	Маңғыстау обл.	12
14	Павлодар обл.	4
15	СҚО	13
16	Түркістан обл.	75
17	Ұлытау обл.	3
18	Жаңаөзен қ.	3
19	Шымкент қ.	27
20	Алматы қ.	5

21	Астана қ.	25
	ҚР	457

Кадрлар:

ЖМЖ қызметінің кадрлармен қамтылуы **88,6%** құрады (2023 ж. 6 ай – 88,5%). Есепті кезеңде дәрігерлік кадрлармен жасақталу 1,4 % - ға кеміді және 76,7% құрады (2023 ж. 6 айы - 78,1%), орта медицина қызметкерлерімен жасақталу 1,8% - ға ұлғайды және 89,0% құрады (2023 ж. 6 ай – 87,2%).

ОЖМЖС-ті дәрігерлік кадрлармен жасақтаудың төмен деңгейі Ақтөбе (45,9%), Жетісу (23,0%), Батыс Қазақстан (42,5%), Қарағанды (47,8%), Қостанай (41,1%), Ұлытау (16,7%) облыстарында және Жаңаөзен қаласында (50%) байқалады.

Ақпараттық жүйелер

Астана, Алматы, Шымкент, Жаңаөзен қалаларында және 17 облыста шақыруларды басқарудың автоматтандырылған жүйесімен (АБЖ) жарактандыру деңгейі 100% құрайды.

№ р/с	Өңірлер	АБЖ түрі
1	Абай обл.	КОМЕК
2	Ақмола обл.	АДИС
3	Ақтөбе обл.	SMART 103
4	Алматы обл.	КОМЕК
5	Атырау обл.	КОМЕК
6	ШҚО	КОМЕК
7	Жамбыл обл.	КОМЕК
8	Жетісу обл.	КОМЕК
9	БҚО	SMART 103
10	Қарағанды обл.	SMART 103
11	Қостанай обл.	КОМЕК
12	Қызыорда обл.	КОМЕК
13	Маңғыстау обл.	КОМЕК
14	Павлодар обл.	КОМЕК
15	СҚО	КОМЕК
16	Түркістан обл.	КОМЕК
17	Ұлытау обл.	SMART 103
18	Жаңаөзен қ.	КОМЕК
18	Шымкент қ.	АРМАКОМ
19	Алматы қ.	КОМЕК
20	Астана қ.	КОМЕК

Санитариялық автокөлік. Медициналық жабдықтар.

Бүгінгі таңда ЖМЖС теңгерімінде **2 361 бірлік санитариялық автокөлік** бар, оның ішінде **1 482 бірлік қалада және 879 бірлік ауылдық жерде**. ЖМЖС-ның теңгерімінде бар ЖМЖ автокөліктерінің **2 014-сы жүріп тұрған**, бұл 85,% құрады.

Санитариялық автокөлік кластары туралы ақпарат мынадай:

А Класс – 243 бірлік, оның ішінде қалада 79 бірлік және 164 бірлік ЖМЖ аудандық бөлімшелерінде;

В Класс – 1 450 бірлік, оның ішінде қалада 873 бірлік және 577 бірлік ЖМЖ аудандық бөлімшелерінде;

С Класс – 668 реанимобиль, оның ішінде қаладағы 530 реанимобиль ЖМЖ аудандық бөлімшелерінде 138 реанимобиль.

2024 жылдың 6 айына жылы санитариялық автокөліктің тозуы 8,9%-ға артып, 47,3% құрады (2023 ж. 6 айы – 38,4%). Жоғары тозу Абай (50%), Алматы және Атырау (45%-дан), Шығыс Қазақстан (55,4%), Жетісу (50,2%), Батыс Қазақстан (76%), Қарағанды (55,4%), Қостанай (63,4%), Павлодар (67,2%), Солтүстік Қазақстан облыстарында облыстарда (52%) және Астана (79%), Алматы (69,3%), Шымкент (69%) қалаларында байқалады.

2024 жылдың 6 айында жергілікті бюджет есебінен 16 бірлік санитариялық автокөлік сатып алынды.

Санитариялық автокөлік

Өңірлер	Республикалық бюджет	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік	Жергілікті бюджет	Барлығы
Абай обл.			3	3
Түркістан обл.			13	13
ҚР			16	16

Санитариялық автокөлікті GPS навигациясымен жабдықтау 97,1% құрайды. Медициналық жабдықтармен жарақтандыру 2024 жылдың 6 айында қалада 98,2%, ауылдық жерлерде 97,4% (2023 жылы 6 айда қалада 98,8%, ауылдық жерлерде 98,0%) құрады.

2023 – 2024 жылдар кезеңіндегі сапалық көрсеткіштерді талдау.

2024 жылдың 6 айында қоңыраулар саны **6,9%-ға артып, 4 264 027 шақыртуды** құрады (2023 жылы 6 айда – 3 989 459). Есепті кезеңде 1000 тұрғынға шақырту 210,6 құрады (2023 жылы 6 айда – 200,4).

Жеделділік санаттары бойынша 6 айға шақыртулардың құрылымы мынадай:

- жеделділіктің **1-санаттағы** шақырулардың үлесі **0,5%-ға** шамалы азайды және есепті кезеңде **204 166** шақыруды (4,8%) құрады (2023 жылы 6 айда – 210 704 (5,3%). Жеделділіктің 1 санатындағы шақырулардың артуы Ақтөбе облысында 0,3% - ға, Алматы облысында 0,4% - ға, Шығыс Қазақстан облысында 0,2% - ға, Солтүстік Қазақстан облысында 0,4% - ға, Астана қаласында 0,3% - ға байқалады;

- жеделділіктің **2-санаттағы** шақырулардың үлесі **1,1%** - ға **ұлғайды** және есепті кезеңнің 6 айында **1 277 501** шақыруды (30,0%) құрады. 2023 – 1 153 195 (28,9%). Жеделдіктің 2- санатындағы шақыртулардың Абай облысында 2,1%, Ақмола 2,6%, Ақтөбе 0,7%, Атырау 3,3%, Жамбыл 2,3%, Жетісу 4,2%, Батыс Қазақстан 1,9%, Қарағанды 1,9%, Маңғыстау 3,0%, Солтүстік Қазақстан 1,8%, Түркістан 1,7%, Ұлытау облыстарында 2,2%, Астана 1,7%, Шымкент 1,2% және Жаңаөзен 2,9% қалаларында ұлғаюы байқалады;

- жеделділіктің **3-санатындағы** шақыртулардың үлесі **1,2%** - ға азайды және есепті кезеңде **1 226 216** шақыруды (28,8%) құрады. 2023 ж. 6 айында - 1 196 788 (30,0%). Абай облысында жеделділіктің 3-санатына шақырту 2,2%-ға, Батыс Қазақстан облысында 0,5% - ға, Павлодар облысында 4,4% - ға артқаны байқалады;

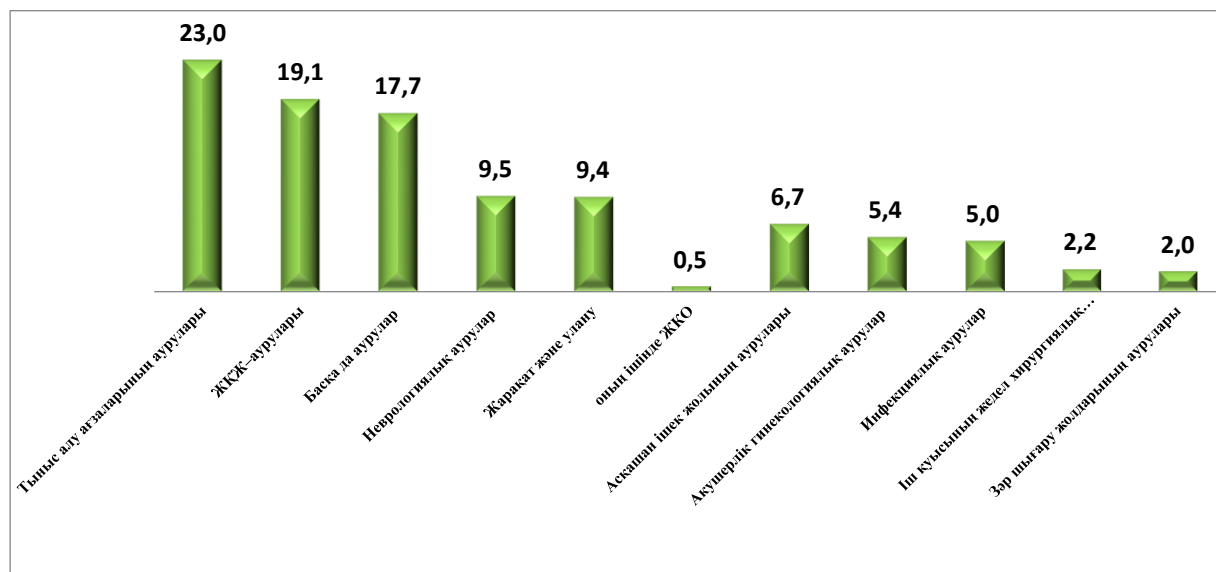
- жеделділіктің **4 - санатындағы** шақыртулардың үлесі **0,7%** – ға өсті, қоныраулар саны-**1 556 144** (36,5%), 2023 ж. 6 айында - 1 428 772 (35,8%).

ЖМК станцияларының бригадалары қызмет көрсеткен жеделдіктің **4-санатындағы** шақырулардың үлесі **0,8%** - ға **ұлғайды** және **432 854** шақыруды (27,8%) құрады. 2023 ж. 6 айында- 385 664 (27,0%).

4-санаттағы шұғыл шақырулардың ең көп санына Абай (70,4%), Атырау (58,1%), Жетісу (81,5%), Павлодар (49,9%), Ұлытау облыстары (48,8%) және Алматы (60,7%), Жаңаөзен (92,6%) қалаларындағы ЖМК бригадалары қызмет көрсетті.

МСАК ұйымдастыру кезінде ЖМК бригадалары қызмет көрсеткен жеделдіктің 4 санатындағы шақырулардың үлесі **0,8%** - ға азайды және **1 123 290** шақыруды (72,2%) құрады. 2023 ж. 6 айында - 1 043 108 (73,0%).

Сырақаттанушылық құрылымы бойынша шақырулар саны

Есепті кезеңде республика бойынша ЖМК көшпелі бригадасы орындады:
Келесі нозологиялар бойынша 4 264 027 шақыру орындады:

бірінші орында - 981 057 (23,0%) тыныс алу ағзаларының аурулары;
 екінші орында – 814 926 (19,1%) ҚЖА;
 үшінші орында - 754 440 (17,7%) басқа аурулармен шақыру;
 төртінші орында - 403 055 (9,5%) неврологиялық аурулар;
 бесінші орында – 399 980 (9,4%) жарақат, жазатайым оқиғалар және улану,
 оның ішінде ЖКО - 22 401 (0,5%);
 алтыншы орында - 285 171 (6,7%) асқазан-ішек жолдарының аурулары;
 жетінші орында – 230 097 (5,4%) қоңырау акушерлік практикадағы кезек
 күттірмейтін жағдайлар және гинекологиялық аурулар;
 сегізінші орында – инфекциялық аурулармен 213 438 (5,0%) шақыру;
 тоғызыншы орында - 95 304 (2,2%) іш қуысының жедел хирургиялық
 ауруларымен шақыру;
 оныншы орында – 86 559 (2,0%) зәр шығару жолдарының аурулары.

2024 жылдың 6 айының қорытындысы бойынша **кеш орындалған шақырулардың үлесі 1,2% - ға артып, 181 679 (4,3%)** құрады (2023ж. 6 айында – 122 851(3,1%)).

Кешігудің жоғары деңгейі Алматы (7,3%), Атырау (7,6%), Маңғыстау облыстарында (17,0%) және Астана (20,8%), Жаңаөзен (17,1%) қалаларында байқалады.

2024 жылдың 6 айы үшін кеш орындалған қоңыраулар

2023 жылдың 6 айынан бастап шұғылдық санаттары бойынша келесідей:

Жеделдік санаты	2023 жылы (%)	2024 жылы (%)
1-санат бойынша	6,9%	6,7%
2 -санат бойынша	4,6%	4,8%
3 -санат бойынша	1,9%	5,1%
ЖМЖС бригадалары қызмет көрсеткен 4-санат бойынша	2,0%	4,1%
МСАК жанындағы ЖМЖ бригадалары қызмет көрсеткен 4-санат бойынша	2,4%	2,4%

2024 жылдың 6 айында емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім көрсеткіші **0,02% - ға төмендеп, 0,46% -ны құрады** (2023ж. 6 айында - 0,48%). Республикалық деректерден жоғары емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім көрсеткіші Ақмола (0,52%), Алматы (0,79%), Жамбыл (0,52%), Жетісу (0,47%), Қостанай (0,70%), Павлодар (0,57%), Солтүстік Қазақстан (0,56%), Түркістан облыстары (0,62%) және байқалады Шымкент (0,57%), Жаңаөзен қалаларында (0,73%).

Емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітімнің өсуі Ақмола облысында 0,12% - ға, Алматы облысында 0,21% - ға, Қызылорда облысында 0,03% - ға, Павлодар облысында 0,03% - ға, Солтүстік Қазақстан облысында 0,09% - ға және Астана қаласында 0,07% - ға орын алады.

Емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітімнің төмендеуі Атырау облысында 0,03% - ға, Жамбыл облысында 0,18% - ға, Қарағанды облысында 0,06% - ға, Қостанай облысында 0,35% - ға, Маңғыстау облысында 0,06% - ға, Түркістан облысында 0,02% - ға, Ұлытау облысында 0,12% - ға және Алматы қалаларында 0,08% - ға, Жаңаөзен қаласында 0,03% - ға орын алады.

Сәтті реанимация көрсеткіші 3,8% - ға артып, есепті кезеңде 51,8% - құрады (2023 ж. 6 айында – 47,9%). Республикалық деректерден жоғары табысты реанимация көрсеткіші Абай (78,6%), Ақтөбе (81,5%), Шығыс Қазақстан (66,7%), Жамбыл (69,6%), Қызылорда (80,0%), Маңғыстау (100%), Павлодар (85,7%), Солтүстік Қазақстан (60,0%), Түркістан (84,6%), Ұлытау облыстары (66,7%) және Шымкент (76,9%), Алматы (58,9%), Астана (63,8%) қалаларында.

Бұл көрсеткіштің төмен деңгейі Ақмола (46,4%), Алматы (16,3%), Атырау (34,3%), Жетісу (31,7%), Батыс Қазақстан (48,3%), Қарағанды (37,1%), Қостанай облыстарында (26,1%) байқалады.

Шақыруды қабылдаудан бастап **ЖМЖ бригадасына бергенге дейінгі орташа шақыру уақыты** жеделдіктің 1-санаты бойынша 1,4 минутты, жеделдіктің 2-санаты бойынша – 2,1 минутты, жеделдіктің 3 санаты бойынша – 5 минутты, 4 санат бойынша – 9,2 минутты құрайды. ЖМЖ бригадасына «103» шақырту түскен сәттен бастап пациентке **жеткенге дейінгі орташа уақыт** жеделдіктің 1-санаты бойынша – 9,0 минут, жеделдіктің 2 санаты бойынша – 12,2 минут, жеделдіктің 3 санаты бойынша – 18,2 минут, 4 санат бойынша – 24,1 минут.

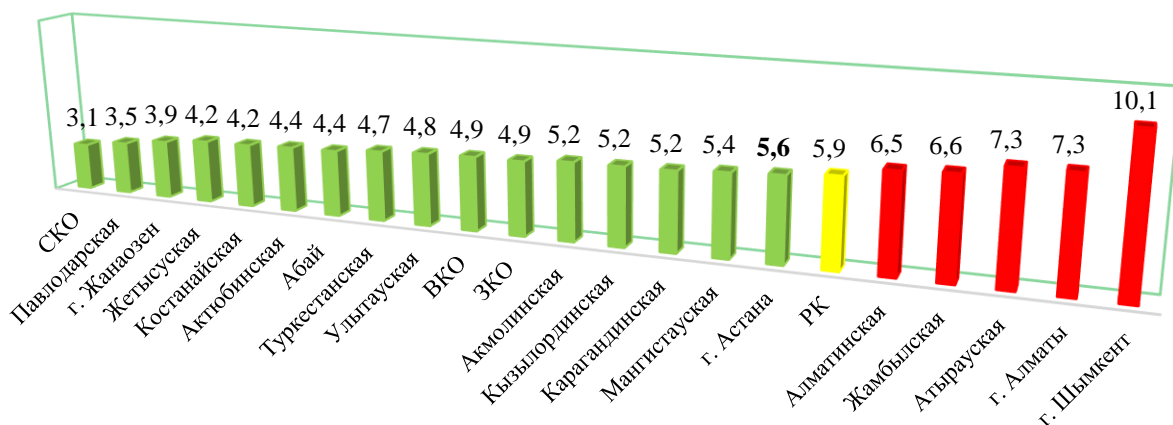
ЖМЖ бригадасының шақыруында болу уақыты жеделдіктің 1-санаты бойынша-31 минут, жеделдіктің 2-санаты бойынша – 30,1 минут, 3 санат – 28,2 минут және 4 санат бойынша – 26,1 минут.

2024 жылдың 6 айындағы жарақаттар, оның ішінде ЖКО, жіті миокард инфарктісі және инсульт кезінде медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделін үйлестіру кеңесі бойынша талдау.

ЖКО:

Ұсынылған деректер бойынша республика бойынша 2024 жылдың 6 айында ЖМЖ бригадалары **жарақат бойынша 366 576 шақыруға** қызмет көрсетті (2023 ж. 6 айында. – 367 853). 2024 жылдың 6 айында **ЖКО бойынша** ЖМЖ шақыруларының саны республика бойынша **21 502** шақыртуды құрады, оның ішінде қалада – 15 642 (72,7%), трассада – 2 831 (13,2%) және ауылдық жерлерде – 3 029 (14,1%).

Өңірлер бойынша ЖКО үлес салмағы, %

Республикалық көрсеткіштен жоғары ЖКО бойынша шақырту деңгейі Алматы (6,5%), Жамбыл (6,6%), Атырау облыстары (7,3%) және Алматы (7,3%) және Шымкент (10,1%) қалаларында байқалады.

Сонымен қатар, бірқатар өңірлерде ЖКО бойынша шақыртулар санының өсуі байқалады: Абай облысында 1,1%, Ақмола облысында 1,2%, Шығыс Қазақстан облысында 0,6%, Жамбыл облысында 0,8%, Қарағанды облысында 0,9%, Қызылорда облысында 1,0%, Ұлытау облысында 0,5%, Түркістан облысында 0,7%, Астана қаласында 1,3%, Алматы 1,0% және Шымкент 2,8%.

ЖКО-дан зардап шеккендердің саны 26 741 адамды құрады, оның ішінде стационарға жеткізілгендер – 19 359 (72,4%), стационарға жеткізілгендер – 7 693 (39,7%).

Облыстық және қалалық ЖМЖ деректері бойынша 2024 жылдың 6 айында **ЖКО-дан барлығы 605 адам қаза тапты**, яғни зардап шеккендер санының 2,3%.

ЖКО-дан өлім-жітім құрылымы стационарға дейін (емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім), қабылдау бөлмесінде және стационарда қаза тапқандар қатарынан құралады.

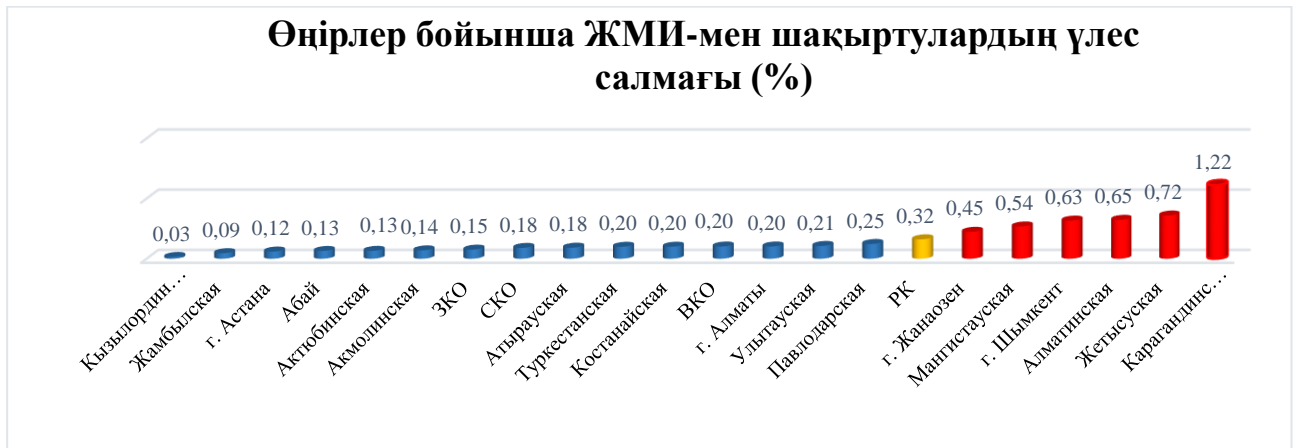
ЖКО кезінде емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім көрсеткіші 0,8% - ға ұлғайды және есепті кезеңде 99,0% - құрады (2023 ж. 6 айында – 98,2%).

ЖКО кезінде ауруханаға дейінгі өлім-жітімнің жалпы санынан ЖМК бригадасы келгенге дейінгі өлім – жітім көрсеткіші 581 жағдайды (97,0%), ЖМК бригадасының қатысуымен-18 жағдайды (3,0%) құрады.

Қабылдау бөлмесінде қаза тапқандар саны 2 адамды құрады (ЖКО кезінде қаза тапқандардың жалпы санының 0,3%), стационарда қаза тапқандар саны да 4 адамды (0,7%) құрады.

Жіті миокард инфарктісі:

Ұсынылған деректер бойынша республика бойынша 2024 жылдың 6 айында ЖМИ-мен 13 722 қоңырауға қызмет көрсетілді, бұл қоңыраулардың жалпы санының 0,32% құрады (4 264 027). ЖМИ-мен шақыртудың ең жоғары деңгейі Алматы (0,65%), Жетісу (0,72%), Қарағанды (1,22%), Маңғыстау (0,54%) облыстарында және Жаңаөзен (0,45%), Шымкент (0,63%) қалаларында байқалады. Өткен жылдың осы кезеңінде ЖМИ-мен 12 762 қоңырауға қызмет көрсетілді, бұл қоңыраулардың жалпы санының 0,32% құрады (3 989 459).

Тромболизис терапиясын (ТЛТ) жүргізу көрсетілген ЖМИ-мен жағдайлардың саны 821 жағдайды құрады (ЖМ-мен шақыртулардың жалпы санының 6,0%).

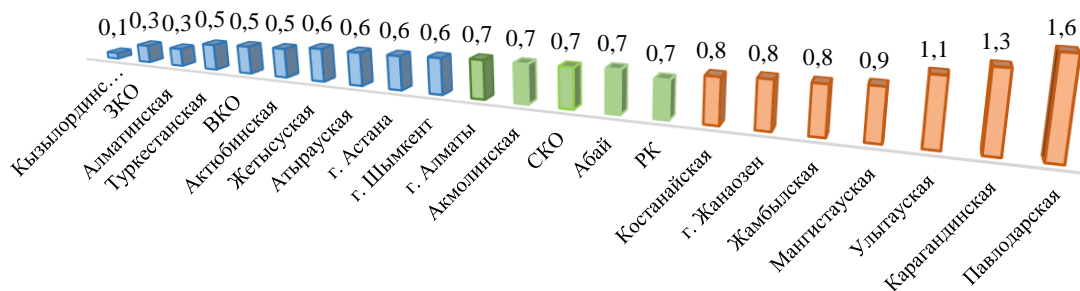
ТЛТ жүргізуге көрсетілген жағдайлардың санынан жүргізілген ТЛТ үлесі – 57,2% (470 жағдай) құрады.

ЖМЖ бригадаларының қатысуымен емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім 19,7% құрады (70 жағдай).

Инсульт:

Ұсынылған деректер бойынша республика бойынша 2024 жылдың 6 айында инсультпен 27 864 шақыруға қызмет көрсетілді (шақырулардың жалпы 3 561 872 санының 0,6%) оның ішінде қалада 22 084 шақыру, ауылдық жерде 5 780 шақыру.

Өңірлер бойынша ЖМҚБ-мен шақыртулардың үлес салмағы, %

ҚР ДСМ клиникалық хаттамаларына сәйкес емдеудің тиімділігі тромбозды уақтылы жүргізуге байланысты. Осыған байланысты, инсультпен ауыратын пациенттерді қала тұрғындары үшін алғашқы 40 минутта және ауылдық жерлерде 3 сағаттан аспайтын уақытта инсульт орталықтарына емдеуге жатқызуды қамтамасыз ету өте маңызды.

Мәселен, қалада алғашқы 40 минутта ІІ-ІІІ деңгейдегі медициналық ұйымдарға (инсульт орталықтарына) емдеуге жатқызылғандар саны 19 097 (96,4%) және ауылдық жерлерде 4 326 (85,4%) құрады.

2024 жылдың 6 айының қорытындысы бойынша ЖМК бригадаларының қатысуымен инсульт кезінде ауруханаға дейінгі өлім-жітім 6,2% - құрады (22 жағдай). Инсульт кезіндегі емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім негізгі аурудың ауырлығымен, сананың, тыныс алудың және жүрек-тамыр жүйесінің функцияларының бұзылуымен байланысты, олар бастапқы ошақтың орналасуы мен көлеміне, ілеспе патологияның болуына байланысты.

Қорытынды

Қоңыраулар санының 6,9%-ға артуы байқалады;

2. кешігіп қызмет көрсетілген шақыртулар үлесі 1,2%-ға артқан;
3. Санитариялық автокөліктің тозуы 8,9%-ға артқан;
4. Табысты реанимация көрсеткішін 3,8%-ға артқан;
5. Емдеуге жатқызуға дейінгі өлім-жітім 0,02% - ға төмендеген.

Проблемалық мәселелер:

- жедел медициналық жәрдем қызметін қаржыландыруды "әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры" КЕАҚ деңгейінен жергілікті атқарушы органдардың қаржыландыру деңгейіне беру ықтималдығы.

- санитариялық автокөліктің жоғары тозуы байқалады Абай (50%), Алматы және Атырау (45%-дан), Шығыс Қазақстан (55,4%), Жетісу (50,2%), Батыс Қазақстан (76%), Қарағанды (55,4%), Қостанай (63,4%), Павлодар (67,2%), Солтүстік Қазақстан облыстарында облыстарда (52%) және Астана (79%), Алматы (69,3%), Шымкент (69%) қалаларында байқалады;

– ҚР өңірлерінде ЖМЖ станциясын/қосалқы станцияларын салу қажеттілігі, өйткені ғимараттар үлгілік емес және ең төменгі санитариялық нормаларға сәйкес келмейді (салынған жылы: СҚО – 1905 ж., ШҚО – 1956 ж., Алматы – 1976 ж., Жамбыл – 1977 ж., Ақмола-1981 ж., Атырау-1984 ж., БҚО – 1989ж., Павлодар қ. – 1991 жыл);

- дәрігерлік кадрлармен аз қамтылу. 2024 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша дәрігерлік кадрлардың тапшылығы 464 штат бірлігін құрайды. Штат бірлігінің ең үлкен қажеттілігі Жетісу облысында – 70,25, Ақтөбе облысында – 63,75, Қарағанды облысында – 60, Алматы облысында – 38,75, Қостанай облысында – 26,5, Түркістан облысында – 22, Ұлытау облысында – 20, БҚО – 15,25, Маңғыстау облысында – 10, Солтүстік Қазақстан облысында-8,25, Ақмола облысында – 2,75, Атырау облысы-7,5 және Астана қаласы – 44, Алматы – 72,0, Жанаөзен-2.

Шешу жолдары:

1. Инфляциялық тәуекелдерді, жалақыны арттыруды ескере отырып, тарифтерді жыл сайын қайта қарау;

2. ЖМЖС автопаркін жылына 10-15%-ке жаңарту бойынша қаржы лизингінің ұзақ мерзімді бағдарламасын әзірлеу мәселесін қарау;

3. ЖМЖ қызметінің инфрақұрылымын дамыту және жаңарту жөніндегі бағдарламалық құжатты әзірлеу;

4. Қосымша бригадалар құру;

5. ЖМЖ қызметкерлерін халықаралық стандарттар (BLS, ACLS, PALS, PHTLS) бойынша сапалы оқытуды жүргізу;

6. Медициналық колледждердің білім беру бағдарламаларын халықаралық бағдарламалар бойынша оқыту бағдарламаларын енгізе отырып қайта қарау және практика сағаттарын ұлғайту, атап айтқанда, ҚР ДСМ 2020 жылғы 30 қарашадағы №ҚР ДСМ-218/2020 бұйрығына, «Жедел және кезек күттірмейтін медициналық көмек» сертификаттарын бере отырып, «Ересектер, балалар кезек күттірмейтін медицинасы» мамандығы бойынша жалпы практика дәрігерлері үшін сертификаттау курстарын енгізу бөлігінде өзгерістер енгізу.